

EVY Morén Pekka(VM), Tanninen  
Seppo, Lehto Jouni(VM)

26.04.2016

PYYDETÄÄN VAITELIAISUUTTA  
ASIAN KÄSITTELYSSÄ SUOMEN  
NEUVOTTELUTAVOITTEIDEN  
TURVAAMISEKSI JA  
JULKAISEMATTOMIEN TIETOJEN  
PERUSTEELLA.

Asia

**Kreikan EVM-ohjelman ensimmäisen väliarvion hyväksyminen**

Kokous

U/E/UTP-tunnus

E 137/2014 vp

**Kreikan EVM-ohjelman ensimmäisen väliarvion hyväksyminen****1. Väliarvion eteneminen ja vaadittavat toimet**

Kreikka ja instituutiot (komissio, Euroopan keskuspankki EKP, Kansainvälinen valuuttarahasto IMF ja Euroopan vakausmekanismi EVM) ovat neuvotelleet Kreikan EVM:stä myönnetyn rahoitustukiohjelman ensimmäisestä väliarviosta kevään ajan. Euroryhmän ylimääräinen kokous on kutsuttu koolle 9.5.2016 tarkoituksena saavuttaa poliittinen yhteisymmärrys väliarviosta. Väliarvioon liittyvät asiakirjat eivät olleet 2.5. mennessä saatavilla. Ensimmäisen väliarvion mahdollistaman lainaerän suuruudeksi on arvioitu noin 5–10 mrd. euroa. Kreikalle maksetaan lainaerästä varoja yhdessä tai useammassa maksuerässä vasta, kun se on toteuttanut siltä väliarviossa edellytetyt ennakkolliset toimet.

Neuvottelujen keskeisiä kysymyksiä ovat olleet toimet, joilla saavutettaisiin ohjelmassa sovittu perusylijäämätavoite. Instituutiot ovat olleet yksimielisiä vaadittavista toimista. IMF:n ja eurooppalaisilla instituutioilla on kuitenkin ollut erilaisia näkemyksiä siitä, onko sovituilla toimilla mahdollista saavuttaa ja ylläpitää ohjelmassa asetetut perusylijäämätavoitteet. Ohjelman mukaiset perusylijäämätavoitteet ovat:

- -0,25 %/BKT vuonna 2015
- 0,5 %/BKT vuonna 2016
- 1,75 %/BKT vuonna 2017
- 3,5 %/BKT vuodesta 2018 alkaen

Keskeiset osa-alueet perusylijäämätavoitteen näkökulmasta ovat tuloverotuksen uudistaminen, eläkeuudistus ja muut toimet (mm. energiamarkkinat, palkkataulukot, jne.). Kunkin osa-alueen vaikutuksen perusylijäämään tavoitellaan olevan 1 %/BKT.

*Tuloverouudistuksessa* on saavutettu edistystä. Huolena on kuitenkin veropohjan kapeus, sillä noin 55 % kotitalouksista ei maksa tuloveroja lainkaan. Myös verovähennykset ovat melko anteliaita. Yksityistämisrahaston perustaminen on ollut neuvotteluissa vaikea asia. Myönteistä kuitenkin on, että

kaksi tärkeää yksityistämishanketta (alueelliset lentokentät, Pireuksen satama) ovat edenneet ohjelman ehtojen mukaisesti. Näistä saatavat tulot ovat yhteensä yli 1,5 mrd. euroa. Lisäksi kyseiset yksityistämishankkeet sisältävät merkittäviä investointipanostuksia kasvun tukemiseksi.

Myös *eläkeuudistuksessa* on edistytty. Keskeisenä kysymyksenä on ollut se, missä suhteessa ja kuinka paljon etuuksia leikataan ja maksuja nostetaan vajeen syntymisen kattamiseksi. *Muissa toimissa*, joiden yhteisvaikutuksen tulisi olla 1 %/BKT, osapuolet olivat aiemmin melko kaukana toisistaan. Asioita ovat mm. kilpailun edistäminen energiamarkkinoilla ja julkishallinnon palkkajärjestelmän kehittäminen. Järjestämättömien luottojen markkinoiden luominen ja avaaminen myynnille oli Kreikalle vaikea asia. Asia on kuitenkin pankkien vakauden näkökulmasta erittäin tärkeä.

Väliarvion yhteydessä on määrä sopia *lisätoimista*, jotka Kreikka toteuttaa, jos ohjelman perusjäämätavoitteita ei muuten saavuteta. Lisätoimet on tarkoitus määritellä siten, että niiden voimaantulo olisi mahdollisimman automaattista. IMF on katsonut, että perusjäämätavoitteen varmistamiseksi lisätoimia tarvitaan edellä mainittujen lisäksi 2 %/BKT edestä.

## 2. Kreikan talouden tilanne

Kreikan taloudellinen tilanne on vakautunut syksyn 2015 ja alkukevään 2016 aikana. Eurostat vahvisti 22.4.2016 Kreikan perusylijäämäksi +0,7 % bruttokansantuotteesta vuodelta 2015, joka ylittää ohjelmassa asetetun tavoitteen lähes yhdellä prosenttiyksiköllä. Perusylijäämätavoite on saavutettu pääosin menojen leikkauksilla sekä hankinnoista ja investoinneista pidättäytymällä. Luvusta on vähennetty pankkien kertaluonteiset pääomitustoimet sekä velanhoitomenot. Kreikan kehityksessä on myönteistä myös se, että pankkisektorin tilanne on pysynyt vakaana. Tämä johtuu pankkien onnistuneesta pääomituksesta syksyllä 2015 sekä talletusten nostorahoituksista, jotka ovat edelleen voimassa.

Kreikan keskeisenä haasteena on pääseminen irti talouden vuosia kestäneestä taantumasta. Komission viimeisen ennusteen mukaan Kreikan talous kääntyisi kasvuun 2016 loppupuolella ja voimistuisi vuoden 2017 aikana. Kehitys kuitenkin riippuu olennaisesti uudistusohjelman etenemisestä. Kasvua pitää yllä erityisesti turismi. Yleinen epävarmuus uudistusten ja rahoitustukiohjelman jatkumisesta rajoittaa investointien käynnistymistä ja sijoittajien mielenkiintoa Kreikkaa kohtaan. Haasteen on se, että Kreikka on saavuttanut budjettitasapainon vähentämällä hankintoja ja lisäämällä maksurästejä. Tämä ei ole kestävä kehityssuunta. Lisäksi talouden heikko kasvu pitää valtion verotulot alhaisina.

## 3. Valmisteluprosessin eteneminen

Kreikan ja instituutioiden yhteisymmärrys Kreikalta vaadittavista toimista väliarvion saattamiseksi päätökseen on edellytys poliittisen yhteisymmärryksen saavuttamiselle euroryhmässä.

Euroryhmä korosti kesällä 2015, että IMF:n odotetaan osallistuvan ohjelmaan ensimmäisen väliarvion valmistumisen jälkeen. Suomen lisäksi ainakin Saksan ja Hollannin parlamenteille IMF:n mukanaolo on ehdoton edellytys. IMF on neuvottelujen aikana edellyttänyt mittavia lisätoimia tai merkittäviä velkahelpotuksia euromailta, jotta ohjelman mukainen 3,5 %/BKT perusylijäämätavoite vuodesta 2018 alkaen varmistettaisiin.

Euroryhmässä 22.4. käydyssä keskustelun perusteella IMF:lle saattaisi riittää tässä vaiheessa ratkaisu, jossa väliarvion yhteydessä päätetään lisätoimista, joilla IMF:n arvion mukainen 2 %/BKT vaje saataisiin kurottua umpeen. Tavoitteena on, että lisätoimista säädettäisiin jo tässä vaiheessa laissa, jolloin ne tulisivat voimaan tarvittaessa automaattisesti. Tällainen menettely saattaa kuitenkin olla Kreikan perustuslain vastaista, jolloin lisätoimet olisi määriteltävä ja pantava täytäntöön muulla tavalla.

#### 4. Mahdolliset velkahelpotukset

Kesällä 2015 sovittiin, että velkahelpotuksien tarvetta tarkastellaan ensimmäisen väliarvion jälkeen, kun Kreikka on toteuttanut kaikki ensimmäisen väliarvion siltä edellyttämät uudistukset. Velan pääomaa ei ole mahdollista leikata. Täten mahdolliset helpotukset kohdistuvat lainojen takaisinmaksuaikoihin ja velan lyhennysprofiilin tasoittamiseen pidemmälle ajanjaksolle tai jossain määrin korkojen tasoon. Korot ovat kuitenkin jo erittäin alhaiset, 0,25–1,35 % ja pitkillä maksuajoilla (keskimaturiteetti yli 30 v.).

Velkahuojennuksien tarpeesta on eri näkemyksiä. Tosiasia kuitenkin on, että Kreikan rahoitustarpeet ovat suhteellisen vähäisiä vielä noin 10 vuoden ajan, eikä tarvetta merkittäville velkahuojennuksille ole. Väliarvion yhteydessä saattavat nousta keskusteluun myös velkahuojennuksia koskevat periaatteet. Asiasta ei ole kuitenkaan tehty vielä esityksiä. Instituutiot ovat tosin eri yhteyksissä maininneet mahdollisina toimina mm. katon asettamista Kreikan vuotuisille velanhoitomenoille, laina- ja lyhennysvapaiden aikojen pidentämisen, ohjelmalainojen korkojen muuttamisen ainakin osin kiinteiksi sekä kansallisten keskuspankkien hallussa olevista Kreikan valtion velkakirjoista kertyvien ns. SMP-tuottojen tulouttamisen Kreikalle.

#### 5. Suomen toimintalinja

**Suomi katsoo, että edellytyksenä väliarvion ja siihen liittyvän lainaerän maksamiselle on, että euroryhmä tai euroryhmän työryhmä voivat todeta väliarviota koskevan dokumentaation perusteella ohjelman etenevän sovittujen tavoitteiden mukaisesti, ja että instituutiot ovat väliarviosta yksimielisiä.**

Suomen elokuussa 2015 hyväksymät peruslinjaukset (Liite: ote valtiovarainministeriön muistiosta 14.8.2015, E-jatkokirjelmä 137/2014 vp) ovat edelleen voimassa. Niiden mukaisesti Suomi katsoo, että IMF:n mukanaolo on keskeistä ohjelman uskottavuuden kannalta ja suhtautuu lisähelpotuksiin varauksellisesti. Suomi arvioi mahdollisia lisähuojennuksia sen perusteella, voidaanko niitä myöntää nykyisten kokonaisvastuiden puitteissa.

## LIITE

### Suomen toimintalinja (VM:n muistio 14.8.2015)

1. *Suomi on talous- ja rahaliiton jäsenenä sitoutunut edistämään euroalueen vakautta.*
2. *Hallitus suhtautuu kielteisesti Suomen vastuiden kasvattamiseen eurokriisin hoidossa. Mikäli Euroopan vakausmekanismia joudutaan vielä käyttämään, sen tulee tapahtua vain mekanismin nykyisen kapasiteetin ja pääomarakenteen puitteissa.*
3. *Suomi katsoo, että Kreikan EVM-ohjelma ja sen ehdollisuus luovat edellytyksiä Kreikan talouden tervehtymiselle ja palaamiselle kasvun tielle sekä Kreikan paluulle markkinarahoituksen piiriin. Suomi pitää tärkeänä, että Kreikka aloittaa heti ohjelman alkuvaiheessa määrätietoiset toimet ohjelman toteuttamiseksi. Suomen arvion mukaan velkakestävyys saavuttaminen tulee olemaan haastavaa ja edellyttää Kreikalta täydellistä sitoutumista uuteen ohjelmaan sekä sen tinkimättömään täytäntöönpanoon. On tärkeä varmistaa Kreikan vahva sitoutuminen ehdotettuun tiukkaan ehdollisuuteen sekä merkittävien rakenneuudistuksien toteuttamiseen.*
4. *Ohjelmassa tulee välttää rahoitustuen maksamisen tarpeetonta etupainoisuutta.*
5. *Suomi pitää tärkeänä, että EVM:n etuoikeutetun velkojan asema IMF:n jälkeen vahvistetaan mahdollisessa rahoitustukiohjelmassa.*
6. *Rahoitustuen määrää on pystyttävä rajaamaan sekä rahoitustuen takaisinmaksua ja Kreikan velkakirjamarkkinoille palaamista varmistamaan erityisesti yksityistämistulojen kautta tai muutoin hyödyntämällä valtion omaisuutta rahoituksen saamiseksi.*
7. *Suomi katsoo, että pankkien pääomituksen ja uudelleenjärjestelykustannusten kattamiseen voidaan käyttää varoja vain pankkien tilasta ja pääomitustarpeesta tehdyn huolellisen arvion perusteella. Rahoitustuen käytön on tapahduttava EU:n valtiontukisäännösten mukaisesti tiukan ehdollisuuden, vastikkeellisuuden ja omistajan- ja sijoittajanvastuun periaatteita noudattaen. Suomi pitää tärkeänä, että pankkisektorin ja sen vakautustoimien ammattimainen ja hyvä hallinto varmistetaan ennen kuin rahoitustukea maksetaan.*
8. *Suomi pitää tervetulleena sitä, että ohjelmassa painotetaan aiempaa selkeämmin kasvua ja Kreikan talouden elpymistä tukevia toimia sekä korruption ja veronkierron kitkemistä. Lisäksi erityisen myönteistä on sosiaaliturvajärjestelmän kokonaisuudistus.*
9. *Suomi suhtautuu varauksellisesti Kreikan ensimmäisen ja toisen lainaohjelman nykyisten ehtojen lisähuojennuksiin osana mahdollista uutta rahoitustukiohjelmää. Euroalueen maat ovat jo vuosina 2011 ja 2012 tehneet merkittäviä helpotuksia Kreikan lainaehtoihin, jotka edesauttavat Kreikan pahuuta velkakirjamarkkinoille. Eurohuippukokouksessa 12.7.2015 sovitun mukaisesti velan nimellisarvon leikkaukset eivät ole mahdollisia ja lisähuojennuksia arvioidaan vasta uuden ohjelman ensimmäisen väliarvion hyväksymisen jälkeen ja silloinkin niiden ehtona on uudessa ohjelmassa sovittavien toimien täytäntöönpano kokonaisuudessaan. Suomi arvioi mahdollisia lisähuojennuksia sen perusteella, voidaanko niitä myöntää nykyisten kokonaisvastuiden puitteissa ja ottaen huomioon vaikutukset Suomen ja kreikkalaisten pankkien väliseen tuottojenvaihtosopimukseen.*

10. *Suomi korostaa, että ohjelman ehtojen toteuttamisen arviointi on edellytys lainaerien maksamiselle.*
11. *Näiden edellä todettujen edellytysten täytyessä Suomi arvioi, että uusi rahoitustukiohjelma on myös alueen turvallisuuspoliittisen tilanteen vuoksi Suomen kansallisen edun ja vastuiden näkökulmasta parempi vaihtoehto kuin Kreikan ajautuminen maksukyvyttömyyteen. Näin ollen Suomi voi hyväksyä Kreikan kolmannen sopeutusohjelman.*
12. *Suomi katsoo, että IMF:n mukanaolo on keskeistä ohjelman uskottavuuden kannalta. Suomi edellyttää ratkaisuja, joilla varmistetaan IMF:n asiantuntemuksen hyödyntäminen ja mahdollistetaan sen liittyminen ohjelman rahoitukseen mahdollisimman pian.*

**EUTORI-tunnus**

EU/2016/0420

**Liitteet**

**Viite**

---

Asiasanat  
**Hoitaa**

**VM**

Tiedoksi

EK, VNK

---